

Viðbrögð verkefnisnefndar um landgræðsluáætlun við umsögnum um Landgræðsluáætlun

Verkefnisnefnd um landgræðsluáætlun þakka innsendar umsagnir og góðar ábendingar. Hér á eftir fara breytingar sem gerðar hafa verið á upphaflegu skjali til að bregðast við umsögnum. Sjálfar umsagnirnar er að finna á slóðinni:

<https://landgraedsluaetlun.land.is/umsagnir-um-drog-ad-landgraedsluaetlun-2021-2031-og-um-drog-ad-umhverfismati-aaetlunarinnar/>

Seltjarnarnes

Ekki er gerð athugasemd við landgræðsluáætlun 2021-2031

Vesturbyggð

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta:

„Á grunni landgræðsluáætlunar verða gerðar svæðisáætlanir fyrir landgræðslu í virku samstarfi við sveitarfélög þannig að þær endurspegli mismunandi hagsmuni og aðstæður og hagaðila á hverju svæði“ bls 3, málsgr. 2, línur 1-3

Stefán Hrafn Magnússon:

Verkefnisstjórnin fellst ekki á að markmiði eða texta um ágengar framandi tegundir sé breytt í þá veru sem óskað er eftir í þessari umsögn, þar sem notkun ágengra framandi tegunda brýtur í bága við 65. grein náttúruverndarlaga og er ekki samrýmanleg aðgerðum til að endurheimta vistkerfi. Þá samrýmist slíkt ekki áherslum SP um að sporna við hnignun náttúrulegra búsvæða og líffræðilegrar fjölbreytni og koma í veg fyrir aðflutning ágengra, framandi tegunda

Jón Guðmundsson:

Verkefnisstjórnin fellst ekki á að markmiði eða texta um ágengar framandi tegundir sé breytt í þá veru sem óskað er eftir í þessari umsögn, þar sem notkun ágengra framandi tegunda brýtur í bága við 65. grein náttúruverndarlaga og er ekki samrýmanleg aðgerðum til að endurheimta vistkerfi. Þá samrýmist slíkt ekki áherslum SP um að sporna við hnignun náttúrulegra búsvæða og líffræðilegrar fjölbreytni og koma í veg fyrir aðflutning ágengra, framandi tegunda

Eyjafjarðarsveit: 3 athugasemdir

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta:

“Öflugur þekkingargrunnur á losun og bindingu kolefnis í íslenskum vistkerfum, einkum votlendi og röskuðu mólendi. hefur verið byggður upp” Bls. 18, þriðji liður

“Byggður hefur verið upp öflugur þekkingargrunnur um ástand lands og áhrif nýtingar á ástand lands” Bls. 26, annar liður.

“Til staðar eru jákvæðir hvarar sem hvetja til breytinga á landnýtingu til að stuðla að endurheimt votlendis og styrkja gróðurþekju þar sem slíkt telst æskilegt” Bls. 26 síðasti liður

Jón Hákon Bjarnason:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta:

“Lög um búfjárhald hafi verið endurskoðuð með það að markmiði að skapa sátt um beitarnýtingu lands og tryggja sjálfbæra nýtingu beitolands” Bls. 14 annar liður

Minjastofnun Íslands:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta:

“Svæðisáætlanir skulu uppfylla skilyrði um verndun menningarminja og fornleifa, þannig að þess sé gætt landgræðsluaðgerðir spilli ekki slíkum minjum” Bls. 3, önnur málsgrein, línur 6-7.

Gunnar Einarsson:

Verkefnisstjórnin fellst ekki á að markmiði eða texta um ágengar framandi tegundir sé breytt í þá veru sem óskað er eftir í þessari umsögn, þar sem notkun ágengra framandi tegunda brýtur í bága við 65. grein náttúruverndarlaga og er ekki samrýmanleg aðgerðum til að endurheimta vistkerfi. Þá samrýmist slíkt ekki áherslum SP um að sporna við hnignun náttúrulegra búsvæða og líffræðilegrar fjölbreytni og koma í veg fyrir aðflutning ágengra, framandi tegunda

Sveinn Runólfsson og Andrés Arnalds:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta:

“Vernd og endurheimt vistkerfa hafa verið viðfangsefni íslenskra stjórnvalda í rúma eina öld og skilað miklum árangri við að stöðva hraðfara landeyðingu, auk þess sem stór svæði hafa verið grædd upp” komi í stað: ““Vernd og endurheimt vistkerfa hafa verið viðfangsefni íslenskra stjórnvalda í rúma eina öld og skilað verulegum árangri” Bls. 6, efst.

Samband íslenskra sveitarfélaga:

Bætt hefur verið við eftirfarandi textum:

“Einnig þarf að tryggja virkt upplýsingastreymi milli landgræðsluáætlunar, náttúruverndaráætlunar, aðgerðaáætlunar í loftslagsmálum, stefnumótandi byggðaáætlunar og skipulagsáætlanir sveitarfélaga” Bls. 2 síðasta málsgrein línur 7-10.

“Jafnframt þarf að tryggja að sveitarfélög hafi greiðan aðgang að nauðsynlegum grunngögnum og leiðbeiningum við skipulagsgerð, einkum upplýsingum um ástand vistkerfa og möguleikum á vernd, endurheimt og sjálfbærri nýtingu þeirra til að nýta í sínu aðalskipulagi” Bls. 3, önnur málsgrein, lína 3-6.

“Kortlagning á ástandi vistkerfa skal vera stöðluð yfir landið allt og á ábyrgð stofnana ríkisins” Bls. 3, næstneðsta og neðsta lína.

“Öflugur þekkingargrunnur á losun og bindingu kolefnis í íslenskum vistkerfum, einkum votlendi og röskuðu mólendi. hefur verið byggður upp” Bls 18, þriðji liður.

“Stjórnvöld (UAR/sveitarfélög) stuðli að því að efla náttúrumiðaðar lausnir gegn náttúruvá, eins og til dæmis öskufalli og flóðum og samþætta við fjölþætt markmið landskipulags á hverju svæði, einkum aðlögun að loftslagsbreytingum. Jafnframt sé slík vinna samþætt við aðra stefnumótun og áætlanagerð” Breyting á texta á bls. 21, fyrsta lið.

“Brýnt er að tryggja sjálfbæra landnýtingu sem sé samþætt við byggðaáætlun og skapa sátt um vernd og endurheimt vistkerfa, vörsluskyldu búfjár, girðingarmál, samræmingu beitara og landgræðslu og endurskoðun styrkjakerfisins” Bls. 26, önnur málsgrein, síðasta setning.

Landvernd:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta:

“Mikilvægt er að skapa heildarsýn á endurheimt náttúrugæða með landgræðslu og skógrækt annarsvegar og verndun landslags, náttúru og lífbreytileika hins vegar. Hætt er við að heildarsýn glatist þegar þessir mikilvægu þættir eru ekki samtvinnaðir í eina heildarsýn” Bls. 2, síðasta málsgrein, önnur setning.

“Lög um búfjárhald hafi verið endurskoðuð með það að markmiði að skapa sátt um beitarnýtingu lands og tryggja sjálfbæra nýtingu beitolands.” Bls. 14, annar liður.

Náttúrufræðistofnun Íslands:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta/texta breytt:

“framkvæmdaáætlun náttúruminjasrár” Bls 2, síðasta málsgrein, línur 2-3”. Breyting frá fyrri texta

“Í svæðisáætlunum um landgræðslu verði horft til markmiða í lögum um náttúruvernd þegar lagt er mat á hvort og hvernig landgræðsla á við og gæta þess að einstakar aðgerðir vinni ekki gegn þeim markmiðum. Tekið verði tillit til vistfræðilegra og jarðfræðilegra sérkenna svæða við ákvarðanatöku og framkvæmd einstakra landgræðsluverkefna sem og mat á almennu

verndargildi og verndarstöðu þeirra og hugað að samhengi við áform og áætlanir í náttúruvernd. Mikilvægt er að greina á milli svæða þar sem þörf er á endurheimt og þeirra sem hafa lága vistfræðilega virkni frá náttúrunnar hendi og því ekki er ástæða til að grípa inn í með aðgerðum”. Bls. 3, önnur málsgrein, línur 6-16

“Bernarsamninginn um verndun villtra dýra, plantna og búsvæða í Evrópu” Bls. 13, önnur til og þriðja lína að neðan”.

“Við endurheimt svæða sé stefnt að því að taka alltaf tillit til markmiða um búsvæðavernd, t.d. fugla.” Bls. 17, fyrsta málsgrein neðan við áherslupunkta, næstsíðasta setning.

“Vöktunarkerfi til að fylgjast með kolefnisbúskap vistkerfa á landsvísu er til staðar og samræmt vöktunarkerfi annarra stofnana og upplýsingar frá þeim nýttar til að stýra vernd, endurheimt og nýtingu” Bls. 18, annar liður. (Breyting skáletruð)

“Einnig séu skilgreindar vistgerðir og tegundir lífvera sem stendur meiri ógn en öðrum af framandi ágengum tegundum og tekið tillit til verndargildis og stöðu þeirra við ákvarðanatöku um aðgerðir” Bls 22, annar áhersluliður.

“Ferðamannastaðir og friðlýst svæði kortlögð og vöktuð útfrá ástandi og þölmörkum vistkerfa”. Bls 27, liður C (breyting skáletruð).

“Virkt samstarf aðila sem safna og miðla þekkingu á vistkerfum landsins”. Bls 36 þriðji áhersluliður.

Samtök náttúrustofa:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta/texta breytt:

“Rannsóknir á kolefnisjöfnuði raskaðs lands hafa verið eflidar til að undirbyggja ákvarðanatöku um endurheimt” og

“Rannsóknir á öllum þáttum endurheimtar votlendis við íslenskar aðstæður hafa verið eflidar”. Bls 18, síðustu tveir áhersluliðir

“Rannsókn- og þróunarstarf hefur aukið almenna þekkingu á eðli og áhrifum framandi ágengra tegunda á vistkerfi og leitt til þróunar markvissra aðgerða til að draga úr útbreiðslu eða uppræta ágengar tegundir”. Bls 23, síðasti áhersluliður (texta breytt)

Bændasamtök Íslands:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta/texta breytt:

“Einnig er mikilvægt að Landgræðslan hafi upplýst samráð við sveitarfélög, stofnanir ríkisins og ráðuneyti. Verkefnum verði forgangsraðað með tilliti til gildandi fjármálaáætlunar” Bls 9, fyrsta málsgrein, síðasta setning.

“Því er mikilvægt að stuðla að því að landnýting verði sjálfbær og að breytingin yfir í það gefi ný sóknarfæri og styrki þannig atvinnu og byggð. Mikill árangur hefur náðst í samstarfi bænda og Landgræðslunnar við landbótaverkefni og mikilvægt að efla það samstarf enn frekar”. Bls 31, fyrsta málsgrein, síðustu tvær setningarnar.

Ungir umhverfissinnar:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta/texta breytt:

“Brjóta þarf niður samstarfshindranir og stórauka samvinnu milli ráðuneyta og stofnana til að hægt sé að vinna heildstætt að landgræðslu, loftslagsmálum og öðrum tengdum málum” Bls 8, tvær síðustu línur og 9 fyrsta lína.

“Forgangsraða aðgerðum á hnitmiðaðan hátt í samráði á milli hagaðila” Bls 17, síðasti áhersluliður”

“Hnignað land getur verið uppspretta umtalsverðrar kolefnislosunar en breytt landnýting getur leitt til endurheimtar vistkerfa og eru ýmis dæmi um það þekkt hérlandis. Einnig er mikilvægt að bæta árangur endurheimtaraðgerða þar sem þeirra er þörf. Við breytingu á landnýtingu úr beittu landi yfir í friðað færast það jafnframt úr LULUCF flokknum „Grassland – Other land“ (land í nýtingu) yfir í flokkinn „Other land“ (friðað land), sem stendur utan loftslagsbókhaldsins..” Bls 17, neðstu línurnar

“byggja upp samstarf og upplýsingaflæði við sveitarstjórnir, landeigendur og aðra hagsmunaaðila um endurskipulagningu beitar og annarrar landnýtingar sem miðar að samdrætti losunar frá landi, stöðva röskun og stuðlar að aukinni kolefnisbindingu með vernd og endurheimt vistkerfa” Bls 19, þriðji áhersluliður.

Aðalsteinn Sigurgeirsson:

Verkefnisstjórnin fellst ekki á að markmiði eða texta um ágengar framandi tegundir sé breytt í þá veru sem óskað er eftir í þessari umsögn, þar sem notkun ágengra framandi tegunda brýtur í bága við 65. grein náttúruverndarlaga og er ekki samrýmanleg aðgerðum til að endurheimta vistkerfi. Þá samrýmist slíkt ekki áherslum SP um að sporna við hnignun náttúrulegra búsvæða og líffræðilegrar fjölbreytni og koma í veg fyrir aðflutning ágengra, framandi tegunda

Orðskýringum verði bætt inn á seinni stigum.

Skútustaðahreppur:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta/texta breytt:

“Enn sem komið er tiltölulega lítill hluti lífrænna úrgangsefna nýttur til landgræðslu. Mikill umhverfislegur ávinningur getur falist í því að auka nýtingu seyru (svartvatns), moltu, og ýmissa lífrænna efna sem falla til í matvælaframleiðslu auk ýmissa annarra lífrænna úrgangsefna við uppgræðslu lands. Notkun Landgræðslunnar og samstarfsaðila á lífrænum áburði hefur þó aukist verulega á undanförunum áratug. Mikill almennur áhugi er á aukinni nýtingu lífræns áburðar til að bæta næringarástand raskaðra vistkerfa og hafa nokkur sveitarfélög sett upp verkefni sem miða að endurnotkun næringarefna sem falla til svæðisbundið. Landgræðslan hefur í samstarfi við Verkfræðistofuna EFLU birt reiknivél sem sýnir kostnað við notkun mismunandi áburðarefna, lífrænna jafnt sem ólífrænna, og setur hann í samhengi við losun kolefnis. Einnig er gerð sundurliðun á þessum þáttum hvað varðar framleiðslu, innkaup, flutning og dreifingu áburðarefnanna. Reiknivélina má finna hér ásamt lokaskýrslu: <https://land.is/reiknivél-lifraenn-aburdur/>.” Bls 8

Skógræktarfélag Íslands:

Verkefnisstjórnin fellst ekki á að markmiði eða texta um ágengar framandi tegundir sé breytt í þá veru sem óskað er eftir í þessari umsögn, þar sem notkun ágengra framandi tegunda brýtur í bága við 65. grein náttúruverndarlaga og er ekki samrýmanleg aðgerðum til að endurheimta vistkerfi. Þá samrýmist slíkt ekki áherslum SP um að sporna við hnignun náttúrulegra búsvæða og líffræðilegrar fjölbreytni og koma í veg fyrir aðflutning ágengra, framandi tegunda

Skógræktin

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta/texta breytt:

“Árangur uppgræðslna er staðfestur með úttektum stofnunarinnar.” Bls 6, þriðja setning.

Ákvæði um kynja- og jafnréttissjónarmiðum við ákvarðanatöku er flutt úr meginmarkmiði 1. yfir í inngang.

Verkefnisstjórnin fellst ekki á að markmiði eða texta um ágengar framandi tegundir sé breytt í þá veru sem óskað er eftir í þessari umsögn, þar sem notkun ágengra framandi tegunda brýtur í bága við 65. grein náttúruverndarlaga og er ekki samrýmanleg aðgerðum til að endurheimta vistkerfi. Þá samrýmist slíkt ekki áherslum SP um að sporna við hnignun náttúrulegra búsvæða og líffræðilegrar fjölbreytni og koma í veg fyrir aðflutning ágengra, framandi tegunda

Bláskógabyggð:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta:

„Á grunni landgræðsluáætlunar verða gerðar svæðisáætlanir fyrir landgræðslu í virku samstarfi við sveitarfélög þannig að þær endurspegli mismunandi hagsmuni og aðstæður og hagaðila á hverju svæði“ bls 3, málsg. 2, línur 1-3

Þingeyjarsveit:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta:

„Mikilvægt er að breyta styrkjakerfi tengt landnýtingu þannig að það hvetji enn frekar til sjálfbærrar nýtingar og gefi landnotendum færi að því að aðlaga landnot sín að breyttum áherslum.“ Bls 9, önnur málsgrein, síðasta setning

Umhverfisstofnun:

Bætt hefur verið við eftirfarandi texta:

„framkvæmdaáætlun náttúruminjasrá“ Bls 2, síðasta málsgrein, önnur-þriðja lína

„Einnig skal þess gætt að svæðisáætlanir taki mið af friðlýsingarskilmálum friðlýstra svæða og að landgræðsla á jaðri friðlýstra svæða hafi ekki áhrif á verndargildi svæðanna.“ Bls 3, önnur málsgrein, næstsíðasta setning“.

„Forðast ber að aðgerðir hafi neikvæð áhrif á ásýnd svæða og landslags til lengri tíma.“ Bls 3, önnur málsgrein, síðasta setning“.

„Mikilvægt að stofnanir auki og samþætti mikilvægar áætlanir, svo sem aðgerðaáætlun í loftslagsmálum, landgræðsluáætlun, náttúruminjasrá og landsskipulagsstefnu þannig að áætlanir og aðgerðir sem þeim tengjast vinni saman“ Bls 9, efst á bls

„Stefna ber að því að kolefnisrík vistkerfi verði vernduð gegn raski og verði samþætt markmiðum 61. gr. náttúruverndarlaga um verndun votlendis.“ Bls. 17, fyrsta málsgrein, rétt neðan við miðju.

„einkum svæði þar sem hætta er á að ágengar tegundir hafi neikvæð áhrif á friðlýst svæði“ Bls 23, annar áhersluliður

Skipulagsstofnun: Sendi ekki umsögn